

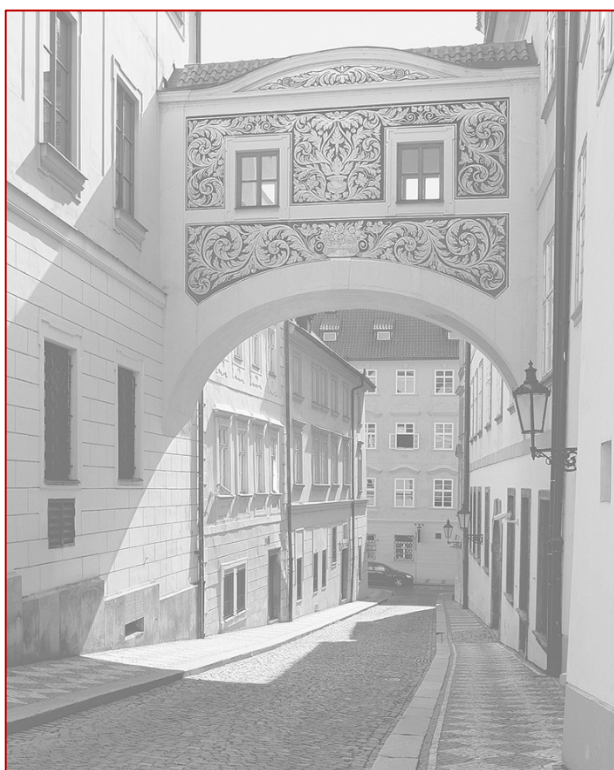

Evropská unie a politika rozšíření

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

Hlavní body agendy SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

Přehled SZBP č. 04/2018

1. – 30. duben 2018

autor: Martin Kuta, Adam Folvarčný

PŘEHLED SZBP EU

Obsah:

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ.....4

K jednání o Kosovu _____ 4

Západní Balkán: setkání s
předsedy vlád _____ 5

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU7

Zpráva k vývoji v Moldavsku,
volební reforma _____ 7

Podpora EU Libanonu _____ 8

Ke školské reformě v Gruzii_ 9

Sýrie: užití chemických zbraní
a druhá konference _____ 10

Jednání FAC: Jižní Súdán,
vztahy s Ruskem _____ 13

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: Přehled SZBP EU
Název: Evropská unie a politika rozšíření; Hlavní body agendy SZBP EU	Typ edice: online, ISSN 2533-4263
Autoři: Kuta, M., Folvarčný, A.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2
Číslo: Přehled SZBP č. 04/2018	První vydání edice: leden 2005
Datum: 1. – 30. duben 2018	Frekvence vydání edice: měsíčně
Klíčová slova: SZBP; SBOP; ESVC/EEAS; rozšíření EU; sdělení; závěry Rady; mírové rozhovory; konference; Sýrie; Východní partnerství; zpráva; přidružení; asociace; samospráva; volební reformy; Moldavsko	Zaměření: přehledy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni

Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

OBSAH

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ.....	4
K jednání o Kosovu _____	4
Západní Balkán: setkání s předsedy vlád _____	5
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	7
Zpráva k vývoji v Moldavsku, volební reforma _____	7
Podpora EU Libanonu _____	8
Ke školské reformě v Gruzii _____	9
Sýrie: užití chemických zbraní a druhá konference _____	10
Jednání FAC: Jižní Súdán, vztahy s Ruskem _____	13

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

K jednání o Kosovu

Popis problematiky

Kosovo je nejmladší stát v oblasti západního Balkánu, který vznikl v roce 2008 a který některé státy stále jako samostatný neuznávají. V regionu i nadále zůstávají napjaté vztahy kvůli kosovské státnosti a sousedským vztahům. Ke zlepšování současné situace v regionu přispívá také EU.

Poslední ukázkou konfliktnosti samostatnosti Kosova nejen v regionu, ale také v celé EU, je konání summitu EU a zemí západního Balkánu, který má v květnu proběhnout v rámci bulharského předsednictví.¹ Účast Kosova byla pro některé státy překážkou, stejně jako znění oficiálního závěrečného dokumentu. To se diplomatické kruhy pokusí vyřešit mírnějším zněním, které nebude přímo zmiňovat „státy západního Balkánu“, ale pouze „partnery“.²

Jednání v institucích EU – ke statutu asociace kosovsko-srbských obcí

Vytvoření asociace obcí s většinou kosovských Srbů je agendou kosovsko-srbského dialogu o normalizaci vztahů od jeho obnovení na jaře 2015.³ Již v této době se objevovaly zákonné požadavky na zřízení asociace. Asociace má sdružovat obce s většinou srbským obyvatelstvem na území Kosova za účelem dosažení hlavních cílů především v oblasti poskytování veřejných služeb souvisejících s lokální úrovní, a to posilování místního demokratického vládnutí a ekonomiky, zlepšování školství, zdravotní a sociální péče, koordinace a dohled nad místním plánováním, zlepšování životních podmínek pro navracející se osoby, podpora výzkumných a rozvojových činností, podpora pěstování společného zájmu a prosazování zájmů místních komunit na centrální úrovni. Podle diskuzního dokumentu by měla asociace mít vlastní vnitřní strukturu (předseda, shromáždění, rada, výbor, komise). Asociace by měla zájmy většiny kosovských obcí reprezentovat jak ve vztahu ke kosovským ústředním orgánům, tak i do zahraničí.⁴

Na začátku dubna kosovský premiér Ramush Haradinaj pověřil přípravný výbor sepsat statut asociace obcí s většinou srbského obyvatelstva. ESVČ k tomuto pověření vydala prohlášení, v němž tyto kroky vítá. Dochází k naplňování dohody o obnovení srbsko-kosovského dialogu, který je klíčový pro evropské směřování obou zemí.⁵

¹ Viz též Přehled SZBP EU 3/2018, s. 4–5. ISSN 2533-4263. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=145063>.

² Balkans Labeled 'Partners' Instead of 'States' for Sofia Summit. Balkaninsight.com [online], 23 Apr 18 [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/sofia-summit-declaration-calls-western-balkan-participants-partners--04-23-2018>.

³ Viz Přehled SZBP EU 3/2015, s. 5. ISSN 2533-4263. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=104620>.

⁴ Associa'on/Community/of/ Serb/majority/municipali'es/in/Kosovo/-/general/ principles/main/elements. EEAS.europa.eu [online] [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

https://eeas.europa.eu/archives/docs/statements-eeas/docs/150825_02_association-community-of-serb-majority-municipalities-in-kosovo-general-principles-main-elements_en.pdf.

⁵ Statement by the Spokesperson on the announced drafting of the Statute of the Association/Community of Serb majority municipalities in Kosovo. EEAS.europa.eu [online], 05/04/2018 [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/42518/statement-spokesperson-announced-drafting-statute-associationcommunity-serb-majority_en.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Západní Balkán: setkání s předsedy vlád

Popis problematiky

Rozšíření EU o země západního Balkánu se od podzimu 2017 stalo jedním z prioritních témat současné EK i ESVČ. V únoru letošního roku bylo publikováno sdělení o integraci zemí západního Balkánu do EU.⁶

Jednání v institucích EU

Ve druhé polovině dubna se vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová a komisař pro rozšiřování a politiku sousedství Johannes Hahn sešli v makedonské Skopje s předsedy vlád západobalkánských států. Setkání mělo za cíl diskutovat o vývoji v regionu a vyměnit si názory na současné dění. Předmětem setkání byla též diskuze o sdělení EK o politice rozšíření.⁷ Sdělení obsahuje zhodnocení dosaženého pokroku včetně doporučení pro jednotlivé země. EK ve sdělení doporučila Radě zahájit přístupová jednání s Albánií a Makedonií. Z konkrétních bodů programu se setkání dotklo opatření, kterými lze podpořit stanovená doporučení. Setkání se dále věnovalo přípravám na jednání summitu EU a západobalkánských států, které proběhne 17. května v Sofii.⁸

Kromě společného setkání se vysoká představitelka sešla také s dalšími politiky jednotlivých států:

- Po setkání se srbským prezidentem Aleksandarem Vučićem Mogheriniová zdůraznila pokračující pozitivní průběh dosavadních rozhovorů a výhled na otevření dalších přístupových kapitol ještě během bulharského předsednictví.⁹
- Po setkání s černohorským předsedou vlády Duško Markovićem Mogheriniová ocenila dosavadní reformní úsilí vlády a pozitivní průběh rozhovorů a vyzvala politické aktéry k vedení politické debaty v parlamentu.¹⁰
- V Makedonii vysoká představitelka Mogheriniová předstoupila před parlament a ve svém projevu ocenila vývoj makedonské politiky v období po dohodách z Pržina, na jejichž sjednání se podílela také EU, normalizaci makedonské vnitřní politiky i navazování dobrých sousedských vztahů

⁶ Přehled SZBP EU 2/2018, s. 4. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=144334>.

⁷ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2018 KOM(2018) 450 v konečném znění, kód Rady 8076/18. Výbor pro evropské záležitosti PS se tímto sdělením bude zabývat v červnu 2018.

⁸ High Representative/Vice-President Federica Mogherini meets the Prime Ministers of the Western Balkans in Skopje. EEAS.europa.eu [online], 18/04/2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/43164/high-representativevice-president-federica-mogherini-meets-prime-ministers-western-balkans_en.

⁹ Remarks by HR/VP Mogherini at the press conference with Aleksandar Vučić, President of Serbia. EEAS.europa.eu [online], 19/04/2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/43245/remarks-hrvp-mogherini-press-conference-aleksandar-vu%C4%8Di%C4%87-president-serbia_en.

¹⁰ Remarks by HR/VP Mogherini at the press conference with Duško Marković, Prime Minister of Montenegro. EEAS.europa.eu [online], 19/04/2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/43227/remarks-hrvp-mogherini-press-conference-du%C5%A1ko-markovi%C4%87-prime-minister-montenegro_en.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

v regionu a sjednání dohody o sousedských vztazích s Bulharskem.¹¹ Obdobné úspěchy zmínila také při setkání s předsedou vlády Zoranem Zaevem.¹²

- Vysoká představitelka Mogheriniová navštívila Albánii, kde zdůraznila pokračování vnitrostátních reforem, jejichž pokračování bude mít pozitivní dopad na průběh další integrace země do struktur EU. Jako i v případě ostatních států uvedla, že je třeba konstruktivní zapojení opozičních politických sil. Vnitrostátní pokrok označila za společné dílo celé společnosti, nikoli pouze toho proudu společnosti, který se momentálně ocitl ve vládě. Uvedla také, že rozhodnutí o zahájení přístupových rozhovorů se zemí náleží Evropské radě.¹³

¹¹ Speech by HR/VP Mogherini in the Parliament of the former Yugoslav Republic of Macedonia. EEAS.europa.eu [online], 19/04/2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/43208/speech-hrvp-mogherini-parliament-former-yugoslav-republic-macedonia_en.

¹² Remarks by the HR/VP Mogherini at the joint press conference with Zoran Zaev, Prime Minister of the former Yugoslav Republic of Macedonia. EEAS.europa.eu [online], 18/04/2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/43158/remarks-hrvp-mogherini-joint-press-conference-zoran-zaev-prime-minister-former-yugoslav_en.

¹³ Remarks by HR/VP Mogherini at the joint press conference with Edi Rama, Prime Minister of Albania. EEAS.europa.eu [online], 18/04/2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/43127/remarks-hrvp-mogherini-joint-press-conference-edi-rama-prime-minister-albania_en.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

Zpráva k vývoji v Moldavsku, volební reforma

Popis problematiky – k reformě volebního systému

Moldavsko je zapojeno do spolupráce v rámci Východního partnerství Evropské politiky sousedství.¹⁴

V letošním roce by v zemi měly proběhnout parlamentní volby. Současná vláda Pavla Filipa složená z nesocialistických stran, které podporují pro-evropské směřování země, se od prezidentských voleb v roce 2016 potýká se značně odlišnou politikou prezidenta Igora Dodona, zvoleného jako kandidáta Socialistické strany Moldavska (*Partidul Socialiştilor din Republica Moldova*, PSRM). Ten se snaží pro-evropské směřování země zvrátit a navazovat užší spolupráci s Ruskem.

Letošní parlamentní volby by měly proběhnout podle nového volebního systému. Poměrný systém je na základě reformy z roku 2017 nahrazen systémem smíšeným – 50 mandátů bude rozděleno v jednom vícemandátovém obvodu a 51 mandátů bude rozděleno v jednomandátových obvodech. Dle komentářů byla tato reforma zcela účelová s cílem zajistit podporu vládní Demokratické straně Moldavska (*Partidul Democrat din Moldova*, PDM). Její kandidáti by i přes nepříznivé vyhlídky PDM mohli zakrýt svou stranickou příslušnost v jednomandátových obvodech jako nezávislí kandidáti, ovšem s přístupem k prostředkům a možnostem stranického sekretariátu. Podporu těmto kandidátům mohou také ovlivnit média, která jsou většinově ovládána podnikatelem Vladem Plahotniucem. Právě v jeho zájmu je vítězství této strany, z níž mnoho poslanců projevuje jemu sympatie.¹⁵

Na účelovost změny volebního systému upozorňovaly také mezinárodní organizace.¹⁶ Evropská komise pro demokracii prostřednictvím práva (Benátská komise) vydaly společně s Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (*Office for Democratic Institutions and Human Rights*, ODIHR) názor, v němž reformu považovaly v momentálním rozložení politických sil v zemi za problematickou z hlediska nedostatečné legitimacy takového kroku. Vedle nedostatečné obecné podpory této změny zpráva upozornila na další nedostatky, včetně nedostatečné úpravy povinností ústřední volební komise, dále potom vysokého volebního prahu v poměrné složce a nejasně stanoveným volebním obvody v Podněstří a pro voliče v zahraničí.¹⁷

¹⁴ Parlamentní institut se v současnosti účastní konsorcia implementujícího twinningový projekt „Strengthening the capacities of the Parliament of Moldova for EU approximation process“ MD 13 ENPI OT 02 17 (MD/28).

¹⁵ PIEŃKOWSKI, Jakub. New Electoral Law in Moldova Criticised as a Tool to Keep Power. PISM.pl [online], 19 July 2017, [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.pism.pl/publications/bulletin/no-70-1010>.

¹⁶ Republic of Moldova Joint Opinion on the Draft Laws on amending and completing certain legislative acts (Electoral system for the election of the Parliament). Venice Commission Opinion No. 884/2017 ODIHR Opinion-Nr.: ELE-MDA/308/2017. Venice.coe.int [online], 19 June 2017 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD%282017%29012-e>.

¹⁷ Dle již zmíněného komentáře právě voliči v Podněstří více podporují současné elity a jejich rezervovaný přístup k reformnímu a pro-evropskému úsilí. Naopak voliči v zahraničí vystupují ke stávajícím poměrům v zemi kriticky.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Jednání v institucích EU

Na začátku dubna letošního roku vydaly EK a ESVČ zprávu o zavádění asociační agendy v Moldavsku. Zavádění opatření vyplývající z asociační dohody upravuje pro léta 2017–2019 schválená asociační agenda ze srpna 2017. Zpráva zmiňuje výsledky summitu zemí Východního partnerství z listopadu loňského roku, také závěry Evropské rady z února letošního roku, v nichž další úzké partnerství EU a Moldavska bylo potvrzeno.¹⁸ EK a ESVČ ve zprávě opakovaně sdílí postoj Benátské komise a ODIHR o nevhodnosti změny volebního systému.

Zpráva se věnuje obecně politickému vývoji v zemi (změny ve vládě práva, posilování demokratických institucí), tak také zavádění opatření spojených s implementací asociační agendy. Mezi hlavní problematické body patří dle zprávy korupce, nedostatečná nezávislost justice a vynucování práva a protikorupční opatření a transparence ve veřejném sektoru. EU považuje z hlediska demokratického vládnutí za nebezpečnou značnou koncentraci vlastnictví médií (viz například výše uvedená mediální podpora vybraným kandidátům). EU oceňuje spuštění reforem veřejného sektoru, které byly též iniciovány tlakem ostatních mezinárodních institucí (především Mezinárodním měnovým fondem, MMF, a Světovou bankou v souvislosti s jejich finanční pomocí zemi). EU také schválila makrofinanční pomoc zemi ve výši 100 milionů EUR (60 milionů formou půjčky, 40 milionů formou grantu); vyplacení letošní dávky finančních prostředků EU ale podmiňuje splněním podmínek zavádění reformních opatření (včetně reformního programu MMF).¹⁹

Zpráva bude sloužit jako podkladový materiál pro jednání Rady přidružení EU-Moldavsko, které proběhne v první polovině května.

Podpora EU Libanonu

Popis problematiky

V době funkčního období současné EK byl jako nástroj stabilizace třetích zemí představen vnější investiční plán (*External Investment Plan*, EIP), který je zaměřený na africké státy a státy zapojené do politiky sousedství. Vlastní plán sdružuje tradiční formy rozvojové spolupráce (půjčky a granty) a nové nástroje (garance, sdílení rizika). Cílem plánu však není poskytovat pouze finanční prostředky mezinárodních institucí a států, ale rovněž posílit objem soukromých prostředků směřujících do zemí.

Vnější investiční plán pro Libanon byl spuštěn 6. února letošního roku. EU poskytla zemi celkově již přes 1,3 miliardy EUR (částečně jako dvoustranná asistence, částečně jako příspěvek ke zvládnutí běženecké krize související se syrskou občanskou válkou).

EU zdůrazňuje aktivní spolupráci se zemí z důvodu jejího klíčového postavení v regionu. V březnu letošního roku bylo oznámeno vyslání monitorovací mise parlamentních voleb, které jsou naplánovány na 6. května letošního roku.²⁰

Jednání v institucích EU

EU oznámila vyčlenění finančních prostředků na dvoustrannou rozvojovou spolupráci do roku 2020. Celkem může být financováno až 1,5 miliardy EUR na projekty, které naplňují vytýčené

¹⁸ Přehled SZBP EU 11/2017, s. 16–17. ISSN 2533-4263. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=143242>.

Přehled SZBP EU 2/2018, s. 13. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=144334>.

¹⁹ Association Implementation Report on Moldova. EEAS.europa.eu [online], 3. 4. 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/association_implementation_report_on_moldova.pdf.

²⁰ Přehled SZBP EU 3/2018, s. 14. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=145063>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

reformní kroky. V rámci této spolupráce bude každý rok vyplaceno formou grantů 50 milionů EUR.²¹

Ke školské reformě v Gruzii

Popis problematiky

Gruzie je kavkazskou zemí zapojenou do Východního partnerství Evropské politiky sousedství. Její celistvost je narušena již deset let starým, a v podstatě zamrzlým, konfliktem se sousedním Ruskem o dvě separatistická území Abcházii a Jižní Osetii. Ačkoli obě území vyhlásila jednostranně nezávislost na Gruzii, mezinárodním společenstvím nebyla většinově uznána.²²

Gruzínská vláda představila program zaměřený zejména na sbližování vzdělávacího sektoru obou území se zbytkem země, zajištění jeho kvality a dostupnosti. Vláda vyjádřila značnou nespokojenost s úrovní vzdělávacího systému v zmíněných oblastech. Úroveň je podle vlády nedostatečná a neodpovídající mezinárodním standardům, a tedy neumožňující širší perspektivu pro mladou generaci. Vláda rovněž považuje za nepřijatelné omezení možnosti získat vzdělání v mateřském jazyce a považuje za nutné garantovat možnost výuky v abchazském jazyce, který je zakotven v rámci gruzínské ústavy. Program by měl přispět k zvýšení vzdělávacích možností ve všech regionech země (zejména v separatistických oblastech) a umožnit také přístup ke kvalitnějšímu vzdělávání a vzdělání v zahraničí. Místní vzdělávací instituce nesplňují požadavky gruzínských zákonů a nejsou tak včleněny do tzv. Boloňského procesu (uznání dosaženého vzdělání na mezinárodní úrovni). Vláda tímto krokem reaguje na dvoukolejnost vzdělání v zemi ve snaze o unifikaci kvality, podmínek a možností.²³

Sjednocení vzdělávacích standardů má přispět k překonání rozdělené společnosti současné generace, na kterou se vztahuje školní docházka. Návrhy zákonů směřují do parlamentu k projednání a schválení.

Jednání v institucích EU

ESVČ vydala stanovisko, v němž balíček návrhů přijatých gruzínskou vládou přivítala. Navrhovaná legislativa je v souladu s evropskou politikou angažovanosti v separatistických regionech. Navrhované změny mohou přinést prospěch občanům na obou stranách díky obecné podpoře obchodu, vzdělání a mobility.

EU potvrzuje svou podporu suverenity Gruzie a její teritoriální integrity v mezinárodně uznaných hranicích.²⁴

²¹ The EU aims to generate €1.5 billion investments in Lebanon over 3 years. Europa.eu [online], 6 April 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2864_en.htm.

²² GERRITS, Andre W. M, BADER, Max. Russian patronage over Abkhazia and South Ossetia: implications for conflict resolution. *East European Politics*, 32: 3, 2016, s. 297–313. ISSN 2159-9173. <https://doi.org/10.1080/21599165.2016.1166104>.

²³ A Step to a Better Future - Peace Initiative Enhancing Educational Opportunities for the residents of Abkhazia and Tskhinvali Region/South Ossetia [online], 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: http://smr.gov.ge/Uploads/Education_9dd0e9dc.pdf.

²⁴ Statement by the Spokesperson on the "A Step to a Better Future" Peace Initiative by the Georgian Government EEAS.europa.eu [online], 04/04/ 2018 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/42446/statement-spokesperson-step-better-future-peace-initiative-georgian-government_en.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Sýrie: užití chemických zbraní a druhá konference

Jednání o ústavním výboru

V letošním roce probíhají dílčí jednání mezi vládou a představiteli opozice (Syrská vyjednávací komise), kterými byla naplňována dřívější ujednání mezi oběma stranami, jejichž sjednání se podařilo v rámci mírových rozhovorů pod patronací OSN. Lednové kolo se věnovalo ústavním záležitostem.²⁵ V návaznosti na tato jednání proběhl v ruské Soči kongres, na němž došlo mezi zástupci syrských stran ke shodě o složení ústavního výboru, který by měl předjednat a připravit znění nové syrské ústavy. Delegace vlády i opozice se shodly na nutnosti vnitrosyrského politického řešení situace v zemi a její nedělitelnosti. Též vyzvaly OSN, aby přispělo k naplnění dřívějších závazků obou stran.²⁶ Zvláštní zmocněnec OSN pro Sýrii Staffan de Mistura po těchto jednáních usiloval o vytvoření ústavního výboru.²⁷ Jeho úsilí ale odmítla v polovině února syrská vláda.²⁸

Chemické útoky v Douma

Politická jednání byla však v druhé polovině dubna narušena údajným použitím chemických zbraní v oblastech východně od hlavního města, která byla pod kontrolou opozičních sil. Jeho vyšetřování se ujala OSN a Organizace pro zákaz chemických zbraní (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons, OPCW).²⁹ Použití chemických zbraní bylo ze strany Spojených států, Spojeného království a Francie prisuzováno vládním jednotkám prezidenta Bašára Asada, a proto přistoupily k raketovým útokům na vládní cíle. Útoky byly vedeny bez předchozího souhlasu Rady bezpečnosti OSN. Během jednání došlo k zásadnímu střetu mezi ruskými a americkými zástupci.³⁰ Společný útok posílil také napětí mezi Spojenými státy a Ruskem. Podle komentářů je ale málo pravděpodobné, že by situace mezi Spojenými státy a Ruskem přerostla v otevřený konflikt kvůli Sýrii. Argumentem je i to, že zahraniční politika současného prezidenta

²⁵ Statement of Special Envoy for Syria, Mr. Staffan de Mistura, at the conclusion of the special round 9 meeting of the UN-convened intra-Syrian talks in Vienna. UNOG.ch [online], 26 January 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: [https://www.unog.ch/unog/website/news_media.nsf/\(httpNewsByYear_en\)/C9487D320F70CD89C12582240046D6F5?OpenDocument](https://www.unog.ch/unog/website/news_media.nsf/(httpNewsByYear_en)/C9487D320F70CD89C12582240046D6F5?OpenDocument).

²⁶ Note to correspondents from Staffan de Mistura, Special Envoy for Syria from Sochi. UN.org [online], 30 January 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2018-01-30/note-correspondents-staffan-de-mistura-special-envoy-syria>.

²⁷ Briefing to the UN Security Council by the Special Envoy of the UN Secretary-General for Syria, Mr. Staffan de Mistura. UNOG.ch [online], 14 February 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: [https://www.unog.ch/unog/website/news_media.nsf/\(httpNewsByYear_en\)/358B89CFD4A5B70FC1258235002FA900?OpenDocument](https://www.unog.ch/unog/website/news_media.nsf/(httpNewsByYear_en)/358B89CFD4A5B70FC1258235002FA900?OpenDocument).

²⁸ Syrian government rejects U.N.-led committee to alter constitution. Reuters.com [online], February 13, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-constitution/syrian-government-rejects-u-n-led-committee-to-alter-constitution-idUSKBN1FX1EO>.

²⁹ OPCW při slyšení před RB OSN uvedla, že se i přes čtyřleté působení v zemi se nepodařilo potvrdit, že syrský režim skutečně chemické zbraně nevyvíjel, nevyráběl a nedržel, jak vláda v minulosti deklarovala. Questions Remain over Syria's Chemical Weapons Programme, Security Council Hears, as Speakers Call for Agreement on Suitable Accountability Mechanism. UN.org [online], 4 April 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/2018/sc13276.doc.htm>.

³⁰ Security Council Fails to Adopt Resolution Condemning Chemical Weapons Use in Syria, Following Veto by Russian Federation. UN.org [online], 12 April 201

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Donalda Trumpa spatřuje větší destabilizační prvek Blízkého východu v Íránu a jeho jaderném programu.³¹

Po jednáních předsedy Valného shromáždění OSN Antonio Guterrese a saúdskoarabského ministra zahraničních věcí Adel al-Jubeira byla opakována nabídka na vyslání saúdskoarabských vojenských jednotek do Sýrie v rámci americké koalice boje proti islamistickým jednotkám a za účelem stabilizace země. Saúdskoarabský krok je také motivovaný snahou vyvážit rostoucí význam Íránu v regionu.³²

Jednání v institucích EU

Užití chemických zbraní v prohlášení za EU odsoudila vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová. Uvedla též, že odhalení odpovědných osob je mezinárodní závazek. Použití chemických zbraní je porušení mezinárodního práva, válečný zločin a zločin proti lidskosti.³³

Prohlášení představitelů sedmi nejvyspělejších zemí světa (G7) a EU uvítalo americko-britsko-francouzský útok jako nástroj omezení možností dalšího užití chemických zbraní ze strany syrské vlády. Útok byl podle tohoto prohlášení přiměřený a nezbytný. Použití chemických zbraní odporuje mezinárodnímu právu.³⁴

O situaci v Sýrii jednali též poslanci Evropského parlamentu. V diskuzi zaznělo jasné odmítnutí užití chemických zbraní. Rozdíly v postojích ale panovaly především v míře použití síly proti Asadovu režimu. Někteří poslanci proto odmítly americko-britsko-francouzské nálety.³⁵

Jednání v institucích EU – jednání Rady

Dne 17. dubna se situací v Sýrii zabývala také Rada pro zahraniční věci (FAC) s ohledem na dubnové události v zemi – použití chemických zbraní a vojenské údery Spojených států, Spojeného království a Francie – a přijala závěry.³⁶ Ministři vyzvali k obnovení mírových rozhovorů OSN dle dřívějších dokumentů, zajištění humanitární pomoci (včetně dodržování mezinárodního humanitárního práva) a zavedení celostátního klidu zbraní. EU považuje za viníka humanitární situace v zemi (a s ní související situaci v regionu) syrský režim prezidenta Bašára Asada. Ten je též považován za aktéra obstrukcí při procesu vytvoření ústavního výboru.

³¹ CITRIN, Ruth, LIK, Kadri. Will the US and Russia go to war over Syria? ECFR.eu [online], 13th April, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z:

http://www.ecfr.eu/article/commentary_will_the_us_and_russia_go_to_war_over_syria.

³² Saudi Arabia reaffirms offer to deploy troops in Syria. Middleeasteye.net [online], 17 April 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.middleeasteye.net/news/saudi-arabia-reaffirms-offer-deploy-troops-syria-507208747>.

³³ Declaration by the High Representative Federica Mogherini on behalf of the EU on strikes in Syria.

Consilium.europa.eu [online], 14/04/2018 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/04/14/declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-the-targeted-airstrikes-in-syria/>.

³⁴ G7 Leaders' Statement on Syria. Consilium.europa.eu [online], 17/04/2018 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z:

https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/04/17/g7-leaders-statement-on-syria/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=G7%20Leaders%27%20Statement%20on%20Syria.

³⁵ Situation in Syria (debate). Europarl.europa.eu [online], 17 April 2018 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20180417+ITEM-013+DOC+XML+V0//EN&language=EN>.

³⁶ Council Conclusions on Syria. Consilium.europa.eu [online], 16 April 2018 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z:

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7956-2018-INIT/en/pdf>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EU dále podporuje boj proti terorismu a zapojení mezinárodního společenství do vyšetřování odpovědnosti za možné spáchání válečných zločinů a zločinů proti lidskosti. EU také podporuje zapojení Mezinárodního soudního tribunálu do vyšetřování zločinů v zemi. EU bude i nadále usilovat o prozkoumání možností zajištění spravedlnosti v souvislosti s děním v zemi.

Chystaná konference k Sýrii (viz dále) je pokračováním humanitární diplomacie EU. Veškerá další činnost EU (například činnost vedoucí k posilování odolnosti obyvatelstva) vychází ze strategie EU k Sýrii (přijaté v loňském roce).³⁷

FAC vyzvala k poskytnutí odpovídající pomoci sousedním státům, které mají nemalý podíl na udržení relativní regionální stability a poskytují útočiště syrským běžencům.

Jednání v institucích EU – druhá konference o Sýrii

Ve dnech 24. a 25. dubna proběhla v Bruselu druhá mezinárodní konference k Sýrii pod patronací EU a OSN.³⁸ Tématem konference byla podpora budoucnosti země a regionu. Konference se účastnili zástupci mezinárodního společenství, občanské společnosti i nevládních neziskových organizací.

V rámci předsednictví byla přijata deklaráce.³⁹

- Deklarace obsahuje podporu mírovému procesu pod vedením OSN a respektujícímu dřívější rezoluce RB OSN a další související dokumenty.⁴⁰ Plnou podporu má též zvláštní zmocněnec OSN pro Sýrii v jeho snahách o ustanovení ústavního výboru podle únorového návrhu. V souladu s ustanoveními mezinárodního práva musí i nadále probíhat boj proti terorismu v regionu.
- Použití chemických zbraní kýmkoli je považováno za vážné porušení mezinárodních úmluv a mezinárodního práva. Konference vyzvala k vyšetření útoku a zanesení viníků k odpovědnosti.
- OSN vyčísliła letošní náklady na humanitární pomoc zemi ve výši 3,5 mld. USD (v přepočtu 2,95 mld. EUR). Další finanční prostředky ve výši až 5,6 mld. USD (4,72 mld. EUR) jsou potřeba k pokrytí nákladů na pomoc běžencům a hostitelským komunitám v širším regionu. V rámci konference účastníci přislíbili poskytnutí Sýrii a regionu finanční podporu ve výši 3,5 mld. EUR pro rok 2018 a dalších 2,7 mld. EUR pro období 2019–2020. V souvislosti s humanitární situací konference vyzvala k zajištění přístupu humanitární pomoci pro všechny osoby, které se nacházejí v nouzi. Všechny principy mezinárodního humanitárního práva musejí být dodržovány. Podle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) situace v zemi stále neumožňuje bezpečné návraty.
- Konference dále potvrdila zásadní přínos sousedních států pro zvládání regionální stability, včetně možností jejich podpory ze strany mezinárodního společenství. Kvůli jejich podílu na zvládání situace v regionu konference vyzvala k poskytnutí reformní asistence a dlouhodobé rozvojové spolupráce s udržitelnými vyhlídkami. Účastníci konference proto potvrdili zvýšený zájem o asistenci zemím regionu při provádění vnitrostátních hospodářských a strukturálních reforem, včetně projektů na zlepšování životní situace obyvatelstva, syrských běženců a obyvatel, kteří zůstali i nadále v Sýrii.

³⁷ Přehled SZBP EU 4/2017, s. 6. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=109771>.

³⁸ První konference proběhla v února 2016. Viz Přehled SZBP EU 2/2016, s. 6. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=81554>.

³⁹ Brussels II Conference on 'Supporting the future of Syria and the region': co-chairs declaration. Consilium.europa.eu [online], 25/04/2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/04/25/brussels-ii-conference-on-supporting-the-future-of-syria-and-the-region-co-chairs-declaration/>.

⁴⁰ K tomu viz Vybrané téma PI 7/2017 Mírový proces v Sýrii - dokumenty stanovující principy a zásady politických rozhovorů v Sýrii. ISSN 2533-414X. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=109811>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Deklarace obsahuje rovněž přílohy o financování darů, strukturu dárců a rozdělení finančních prostředků pro jednotlivá období,⁴¹ dále pak zhodnocení vnitrosyrské situace v návaznosti na minulou konferenci a možnosti konkrétních opatření vedoucích ke zlepšení situace,⁴² a návrhy partnerství s Libanonem, Tureckem a Jordánskem v souvislosti se zajištěním regionální stability a prosperity.⁴³ EU rovněž vydala stanovisko o vynaložených prostředcích, které dárci přislíbili na základě minulé konference, včetně způsobu jejich utracení.⁴⁴

Jednání FAC: Jižní Súdán, vztahy s Ruskem

Závěry Rady k Jižnímu Súdánu

V březnu a dubnu letošního roku došlo k několika střetům mezi vládními a opozičními silami. Mezivládní úřad pro rozvoj (IGAD) vyzval k plnění dohody, která byla sjednána v prosinci loňského roku.⁴⁵ IGAD rovněž odsunul další kolo mírových rozhovorů. Bývalý náčelník generálního štábu Paul Malong Awan oznámil vytvoření vlastní opoziční skupiny, se kterou bude usilovat o zapojení do mírových rozhovorů.⁴⁶ Prezident Salva Kiir udělil na začátku května amnestii bývalému opozičnímu vůdci Rieku Macharovi, který se nachází v jihoafrickém exilu.⁴⁷

FAC vyzvala k dodržování příměří a pokračování mírových rozhovorů, které mají zajistit nenásilný přechod k trvale udržitelnému uspořádání v zemi (vládnutí respektující politickou, regionální a etnickou rozdílnost v zemi, přechodné období, bezpečnostní sektor s dohledem civilní vlády). EU dále vyzývá k zahájení humanitární spolupráce ve prospěch obyvatelstva, ukončení porušování lidských práv a útoků proti civilistům.⁴⁸

Jednání Rady k Rusku

V souvislosti s údajným útokem na bývalého ruského agenta Sergeje Skripala na území Spojeného království ministři jednali o podobě vztahů EU-Rusko. Ministři potvrdili pět principů, které upravují tyto vztahy:

- Dodržování Minských dohod;
- Posílené vztahy se zeměmi Východního partnerství a Střední Asie;
- Posílení odolnosti EU proti hybridním hrozbám ze strany Ruska;

⁴¹ Co-chair's statement annex: fundraising. Consilium.europa.eu [online], 25 April 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/34149/co-chairs-declaration-fundraising.pdf>.

⁴² Situation inside Syria Conference document. Consilium.europa.eu [online], 24 April 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/34172/inside-syria-en.pdf>.

⁴³ Brussels II Conference on 'Supporting the future of Syria and the region': co-chairs declaration. Consilium.europa.eu [online], 25/04/2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/04/25/brussels-ii-conference-on-supporting-the-future-of-syria-and-the-region-co-chairs-declaration/>.

⁴⁴ Brussels II conference "Supporting the Future of Syria and the Region" Financial tracking report – Brussels II co-chairs' statement. Consilium.europa.eu [online], 24/25 April 2018 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: https://www.consilium.europa.eu/media/33789/190418_co-chairs-statement-accompanying-financial-tracking-report-5-un-eu-final-002.pdf.

⁴⁵ Přehled SZBP EU 12/2017, s. 9–10. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=143587>.

⁴⁶ CrisisWatch: April 2018. Crisisgroup.org [online], April 2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/april-2018#south-sudan>.

⁴⁷ South Sudan: President Kiir Pardons Rebel Leader Riek Machar. AllAfrica.com [online], 9 May 2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <http://allafrica.com/stories/201805090769.html>.

⁴⁸ South Sudan - Council conclusions (16 April 2018). Consilium.europa.eu [online], 16 April 2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/33733/st07735-en18.pdf>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

- Spolupráce s Ruskem ve vybraných zahraničně-politických otázkách;
- Pěstování osobních vztahů, především mezi mladými lidmi.

Tyto principy byly stanoveny v roce 2016.

Ministři nově zdůraznili nutnost posilovat odolnost EU a jejích sousedů proti ruským hybridním hrozbám (včetně dezinformačních kampaní). Na této úloze mají spolupracovat ESVČ společně s úkolovou skupinou strategické komunikace pro východní Evropu (*East StratComms task force*). Ministři dále potvrdili podporu ruské občanské společnosti.⁴⁹ Ministři též hovořili o možnostech EU poskytnout post-konfliktní rekonstrukční činnost na východě Ukrajiny.⁵⁰ Vztahy mezi EU a Ruskem se zabývali na svém zasedání také poslanci Evropského parlamentu.⁵¹

⁴⁹ Outcome Of The Council Meeting. Consilium.europa.eu [online], 16 April 2018 [cit. 2018-05-14], s. 3–4.

Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/33743/st07997-en18.pdf>.

⁵⁰ Speech on behalf of High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the European Parliament plenary session on the situation in Russia. EEAS.europa.eu [online], 17/04/2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/43152/speech-behalf-high-representativevice-president-federica-mogherini-european-parliament-plenary_en.

⁵¹ Situation in Russia (debate). Europarl.europa.eu [online], 17 April 2018 [cit. 2018-05-14]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20180417+ITEM-016+DOC+XML+V0//EN&language=EN>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz